

Het komt nooit meer goed

De Volkskrant 24 april 2013

AL GORE

ONZE TOEKOMST - ZES KRACHTEN DIE ONZE WERELD VERANDEREN

Uit het Engels vertaald door Jan Bos e.a.
Spectrum; 560 pagina's; € 29,99.

et moet maar meteen gezegd: wie om een prettige leeservaring verlegen zit, kan het jongste boek van Al Gore, *Onze toekomst - zes krachten die onze wereld veranderen* (*The Future - Six Drivers of Global Change*), maar beter links laten liggen. Al Gore is geen groot stilist, hij bouwt soms zinnen die ik hier niet zal neerschrijven, want dan haakt u af, hij heeft geen gevoel voor humor, hij somt op, hij legt uit, somt op, legt uit, somt op, legt uit, en dat gaat eindeloos door, in dezelfde toon, zonder ook maar enige ritmewisseling.

En dan heeft hij ook nog eens een boodschap die, zacht gezegd, verre van vrolijk stemt. Met als gevolg dat je als lezer, of in ieder geval: dat deze lezer na exact 297 pagina's, aan het einde van het vijfde hoofdstuk, aangeslagen in de touwen ligt.

En dan moet hoofdstuk zes, met als titel: 'De grote vraag', nog komen. Daarin is Gore, vanwege zijn fameuze eerdere boek (en film) *An Inconvenient Truth* (*Een ongemakkelijke waarheid*), op bekend terrein: de allesbedreigende klimaatcrisis, en gaan alle remmen los. De lezer raakt verzeild in grote neerwaartse luchtstromen, in de noordelijke polaire straalstroom, in lusvormige atmosferische stromingen, hi wordt hi gepraat over woe-stijvor-mit-2-overst-omingen, brander- en wet-velwinden, over de zesde grote uitsterfingsgolf onder planten en dieren, over het drama van het watertekort, de ontbossing en de aantasting van de bossen en

van landbouwgewassen door klimaatverandering, over miljoenen klimaatvluchtelingen, over de smeltende ijskappen en de zeespiegelstijging, over de gevolgen van het winnen van schaliegas, de verzuring van de oceaan, het verdwijnen van koraalriffen, de verstoring van het evenwicht in het zeeleven, over de ontkenningmachine, de valse oplossingen et cetera. En natuurlijk en vooral over de 90 miljoen ton CO₂ en andere broeikasgassen die iedere dag door menselijke activiteiten de atmosfeer in worden gepompt en die - Gore herhaalt het zoveel hij kan in steeds andere bewoordingen - de natuurlijke systemen op onze planeet kapotmaken, waardoor ons voortbestaan op het spel staat.

Het is het klapstuk van een formidabele opsomming van feiten - er volgen nog honderd pagina's bibliografie en noten - die iedere hoop op een (leefbare) toekomst de bodem inslaat. Want al noemt Gore zichzelf een optimist, dat moet nu eenmaal als rechtgeaarde Amerikaan, en doet hij uiteindelijk nog een poging om oplossingen aan te dragen, het valt volledig in het niet bij de ontwikkelingen en mechanismen die hij zojuist een boek lang uitputtend heeft beschreven; ontwikkelingen die, al zouden we willen, niet meer te stoppen lijken, en mechanismen die oplossingen in de weg staan. Er is eigenlijk maar een conclusie mogelijk na lezing van *Onze toekomst*: dit komt nooit meer goed.

En het vreemde is: ook al spot dit boek met alle wetten die het voor de lezer een

beetje aangenaam maken, uiteindelijk moet je toch constateren dat doorblijven loont, dat je, naar adem happend, een belangrijk boek hebt gelezen. Sterker: eenmaal gewend aan Gores mantra van de toelooft dat er een moment dat je de rit helemaal wilt uitzitten, dat je het echt allemaal wilt weten ook.

Onze toekomst is in feite een boek over alles. Gore onderscheidt dan wel zes 'krachten' die onze wereld 'hervormen' (hier kun je ook 'bedreigen' lezen), maar de zes hoofdstukken over die zes krachten zijn weer onderverdeeld in honderden subhoofdstukken, waarin het gaat over uiteenlopende thema's als nanotechnologie, robosourcing, outsourcing, de 3D-printer, obesitas, stofstormen, de digitalisering van het leven, het genomeffect, genetische modificatie, kunstmatig leven, het microbiom, de positie van de vrouw, antibiotica, insecticiden, massamarketing... Een streven naar compleetheid dat het karakter van schoolboek nog versterkt en dat soms leidt tot losse eindjes. Maar over het algemeen versterkt de opsomming van deelvragen juist de algehele teneur: we hebben als mens en als politiek leiders de greep op de ontwikkelingen verloren.

De zes 'krachten' die Gore beschrijft:

1. De economische globalisering die leidt tot de 'BV Aarde'.
2. De wereldwijde digitale communicatie en 'het mondiale denken'.
3. De machtsverschuiving van het Westen naar andere landen en naar multinationals.
4. De wildgroei, ofwel de groeiende wereldbevolking in combinatie met een op almaar meer consumptie gericht, totaal defect economisch kompas.
5. De grote veranderingen in de wetenschap, biotechnologie, landbouwen geneeskunde.
6. De ontwijking van de relatie tussen de mens en de ecosystemen.